

Õiguskantsler

Mihhail Kõlvart
Eesti Keskerakond
keskerakond@keskerakond.ee

Teie 12.08.2024 nr

Meie 20.09.2024 nr 6-1/241273/2405356

Mootorsõidukimaksu seaduse põhiseaduspärasus

Austatud hr Mihhail Kõlvart

Palusite õiguskantsleril hinnata mootorsõidukimaksu seaduse põhiseaduspärasust. Leiate, et mootorsõidukimaksu seadus võib olla põhiseadusega vastuolus, kuna seadus ei näe ette soodustusi puuetega inimestele, lasterikastele peredele ja maapiirkondades elavatele inimestele. Veel palusite hinnata seaduse formaalset põhiseaduspärasust. Tänan Teid pöördumise eest.

Kirjeldasite Riigikogu enamuse poliitilisi valikuid. Õiguskantsler ei sekku Riigikogu maksu- ja sotsiaalpoliitilistesse valikutesse, kui need pole põhiseadusega vastuolus. Maksude kehtestamisel on Riigikogul võrdlemisi avar kaalutusruum. Milline maksusüsteem on kõige õiglasem ja Eestile kasulik, otsustab põhiseaduse kohaselt rahva valitud Riigikogu. Maailmavaated, huvid ja toekspidamised on rahva seas erinevad ka riigi tulude ja kulude tasakaalustamise asjus.

Riigikogul on õigus otsustada maksude kujundamise ja ka selle üle, mil viisil toetatakse puuetega inimesi, lasterikkaid peresid ja maapiirkonnas elavaid inimesi. Teil on õigus, et põhiseadus ei luba neid hätta jätta. Põhiseadus ei nõua aga, et abi tuleb tingimata anda maksuvabastuste või -soodustuste vormis. Tõenäoliselt tulebki hinnata rahalise ja muu abi piisavust neile ühiskonnaliikmetele.

Mootorsõidukimaksu seaduse aruteludest selgub, et Riigikogu otsustas maksustada sõidukeid peasjalikult sõiduki omaduste alusel (mass, süsinikdioksiidi heide ja vanus) ning loobus sõiduki omanikust sõltuvate maksuvabastuste ja -soodustuste kehtestamisest. Mootorsõidukimaks on kujundatud nii, et vanemaid ja odavamaid sõidukeid maksustatakse madalamas määras. Rahandusministeeriumi andmete kohaselt on mootorsõiduki mediaan-aastamaks 116 eurot.¹ Praeguste andmete põhjal pole alust arvata, et mootorsõidukimaksu kehtestamisel pole arvestatud maksevõimelisust või et see maks on sedavõrd suur, et autoomanikud on sunnitud sõidukist loobuma. Mõistliku määraga varamaksud on põhiseaduse järgi lubatud. Varamaks ei tohiks osutada konfiskatoorseks ehk sundida inimest autost, kodust vm talle olulisest varast loobuma.

Kui mootorsõidukimaks osutub mõnel juhul siiski konfiskatoorseks, on maksumaksjal võimalik maksuteade kohtus vaidlustada ning paluda kohtul hinnata maksu põhiseaduspärasust konkreetse juhtumi põhjal. Seesuguseid juhtumeid ei ole õiguskantslerile praegu teada.

¹ Mediaan on arvestatud kuni 25 aasta vanuste sõidukite kohta.

Leian, et Teie avalduses toodud asjaolude pinnalt pole alust mootorsõidukimaksu seadust põhiseadusevastaseks pidada. Õiguskantsler jätkab vanasõidukite maksustamise ja mootorsõiduki registreerimistasu kahjujuhtumi korral hüvitamise küsimuse põhiseaduspärasuse analüüsi.

Seaduse formaalne põhiseaduspärasus

Seaduseelnõude menetlemise reeglitest ning headest tavadest kinnipidamise eest peavad eelkõige seisma Riigikogu juhtorganid ise. Riigikogul on menetluslikes küsimustes enesekorraldusõigus. Eelnõude menetlemise korraldus peaks näima õiglane igast vaatepunktist. Riigikogu liige peab ametivandest lähtudes oma õigusi teostama tasakaalukalt ning teiste parlamendiliikmete õigusi austades, olenemata sellest, kas ta toetab ametisolevat valitsust või mitte. Valitsused ja koalitsioonierakonnad vahetuvad – ka selle tõttu on ettenägelik kujundada ja hoida häid, üksteise õigusi austavaid riigiõiguslikke tavasid.

Seaduse menetlemise reeglite rikkumise esmane välishindaja on Vabariigi President. Kui Vabariigi President leiab, et eelnõu menetlemise reegleid on oluliselt rikutud, saab ta jätta seaduse välja kuulutamata. Vajaduse korral jätkatakse vaidlust Riigikohtus.

Riigikohus on märkinud, et Riigikogu liikmete mandaadist tulenevaid õigusi ei tohi piirata põhjendamatult ega ülemäära. Mõõdukat obstruktsiooni kui poliitilise võitluse ning parlamenditöö vahendit peab parlamendi enamus taluma (RKPJKo [5-23-31/18](#), p 52; [5-24-1/23](#), p 80). Sisulisi muudatusettepanekuid, mida ilmselgelt pole esitatud Riigikogu töö takistamiseks, tuleks üldjuhul arutada ja hääletada eraldi.

Leian, et praegusel juhul pole õige ega tulemuslik nõuda Riigikogult maksuseaduse uuesti arutamist formaalsetel põhjustel. Kui leiate, et mõni oluline sisuline küsimus on jäänud lahendamata, võite algselt mootorsõidukimaksu seaduse muutmise eelnõu.

Austusega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Kristi Lahesoo 693 8409
Kristi.Lahesoo@oiguskantsler.ee

Liisi Uder 693 8437
Liisi.Uder@oiguskantsler.ee